

Baka István

November angyalához

Jöjj el hozzám, kód-peplumodban és
Krizantém-öllel, őszöm angyala!
Lefordítottad fákyádat, de ma –
Bár kőpapucsban – a szívembe lépsz.

Lennék halottad, s úgy élnék veled,
Ahogy gyökérrel él a föld, a víz;
S bár szemgolyód fehér, akár a gipsz,
Poromból támaszt föl tekinteted.

Jöjj el hozzám, november angyala!
Halottak napja elmúlt, – élni kell!
S ha élni kell, a kő is énekel,

S bódít krizantém-szírmód illata, –
Halotti mécs, öröklét lángja tán?
Mindegy! Fejem öledbe hajtanám.

Háy János

Levél Magának

Mert látni kívántam a világot, s élni abban, amit látok. Gondoltam, ha birodalmam határain belül üdvözölhetem: mindez megtörténik. Ám a határok sértetlenek maradtak, s most csak sejthetem, mi az az élet, amit magán keresztül élhettem volna. És nyitva hagytam ajtajaim, bárki bárhányszor beléphetett volna, hogy a szívem a szíve legyen. Ám a lélek nem akként cselekszik, ahogy várnánk: a megszerezhetetlen vonzotta, s eltaszította azt, aki az ő helye volt és nem vetett eleje szénaszálakat akár: fekhelyül.

Nem az idő utáni vágy volt a legkínzóbb, hanem, hogy maga éppen annyira híján van a világnak, mint én, s bár vállalta volna a megszokás trükkjeit, mint aki unalomból nyer, csak értem tette volna. És elhagyni nem akart, szeretni nem bírt. Nem volt esélye nálam az életének. Kalózúton volt és fináncokba botlott. Vagy fordítva: én kerültem fináncok karmai közé. Mindegy: a maga lelke, akár az enyém: tehetetlen.

Először a nemszeretés fájt. Átkoztam az időt, ami tellett nekem, hogy mért pont ebben kell benne lennem. És önmagában volt a fájdalom. Senki ellen nem irányult és senkiért. Nem volt benne haragvás, gyűlölködés, semmi olyan, aminek eredője vagy végpontja felmutatható. Az idő pedig múlt. A maga fájdalma fölébe nőtt az enyémmé, hiszen morzsányit sem kaphatott rajtam keresztül a világból. S a sóvárgás, amit maga megnevezni végképp nem tudott, lassan szüleszteni kezdte a bőrt és a húst, végül nyíltan: beledőfött a lélekbe.

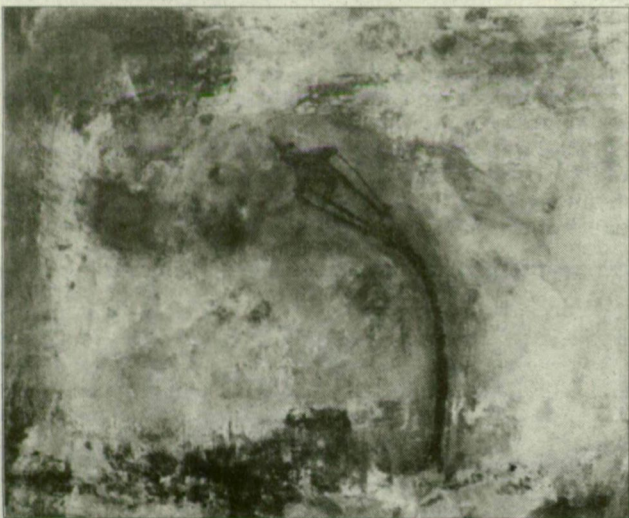
S a fájdalomtól még inkább fájnóm kellett. És féltem, ha látja ezt a fájást, a maga fájdalma újra csak növekedni fog, ettől pedig megint az enyém, aztán a magáé újra... Mintha csapásokat mértünk volna egymásra. Útész útést követ, míg a végsőtől az egyikünk kidől, s a dőlés halálra zúzza a másikat.

Közben éreztem, a nyitott ajtók előtt valaki aprón lépetget, egészen közel hozzám, szinte érinthetném: és szeretne és szerethetném... De a kéz nem mozdult, mert magán vagy magamon kellett volna átnyúlnom: kezemet befúrni a hasfalom és kijuttatni a csigolyák mellett, újra a szabadba és akkor megfoghatnám a szerethető testét és áthúzhathatnám a kézfürtö lyukon, és akkor az enyém lehetne: az enyém... De féltem, hogy fáj magának és fáj nekem a has felmetszése.

Nem tudom ki volt ő, de hónapokig állt ott az árnyékban, testeink árnyékában: szelíden és mozdulatlanul. Csak a szem villanása jelezte némikor: miért érkezett. És én nem közeledtem, féltem elveszteni azt a világot, amit megszereznem magától vágyam volt, amit megszerezhetnem soha nem lehet.

Intettem a kapu elé, hogy menjen, hagyjon itt. És ő várt pár darabig, hogy biztosan ekként gondolom-e, aztán az árnyékból a sötétbe csúszott. Először a szívemhez kaptam, mert a levegő, amit felém tolt, rést metszett rajta, aztán a sötét felé kaparásztam, hogy megérinthezném mégis őt..., de mit sem tapinthatott az ujjam.

Magára néztem akkor, a világra, ami nélkül meghalok.

Szegi Amondó: Egy prágai lámpavasra...
(Fotó: Révész Róbert)

A kezeimmel

Solymosi Bálint

Ki akarna itt száraz macska lenni? (1.)

(Garaczi Laczinak)

„A halhatatlanság ideáljának elvesztésével az öngyilkosság mintegy kikerülhetetlenül, teljes mértékben szükségszerűvé válik az ember számára, ha a fejlődésben valamivel is a barmok fölé emelkedett.”

nagyokat körözök, kecses sövényt ugrok át, tele szájjal futok, mintha szárnyaló szavakat kapnék el a levegőben, kevéske sikerrel –, hanem rágni elegendő. Megrágni a dolgokat. Előbb az otthonról hozottakat kiköpni, vörös köpedék, körül apró madarak fekete torka. Az úgynevezett külvilágot is csak így, kutyafutásban megrágni, semmi örült toporzékolás... Szeretnék olyan lenni, mint az újszülött, aki semmit nem tud, egyáltalán nem tud semmit Európáról; mit sem törődni költössel és divatokkal, hanem csaknem primitívnek lenni. Most azért megállok, épphogy, a gózló sás és a fák lazuló lombjai után a töltésoldalban egy zöld, csattogó reklámtáska előtt (üres gyomorral, üres szívvel, epével), olyan ismerős...! Egy ideig nem látok semmit, a szemembe fújja hajamat a déli gyors szele, az „ORION” lesz az, gondolom, s aztán már csak a vetések szürkés meg kékes fénye az égbolt árnyékában, vagy hogyan..., s a szokások keserősége, a gátoldalban hanyatt fekvő egy leány vár rám. Erkölc és nyelv – végre! – szinte szükségszerűen semmi.

Eljött hát a délután, valami szokatlannul erős, fiatal nyomorával, és minden szomorúságával, amit egy kirándulás a város határába hozhat. Nyomott, borús idő volt természetszerűleg... A szabadságolt jegyzetgáló a menyasszonyával egy kedves pikniket tervezett el, egy úgynevezett „gőbeutat” az érzékekhez a hétvége eme kitüntetett napján, amelyet előrajzoltak, hogy majd mint egy kifestőfüzetet, egyre színezzék éveken át. Nem lehet ugyanakkor mindent az emlékezetre bízni, új filmet is vásárolnak a „Zenit”be, örült mód fotografálnak majd egymást, hogy Te a kukoricás előtt, én, már hazafelé jövet, a kisvendéglő asztalánál stb. És majd az ártéri selymes fű között engedelmeskednek leküzdhetetlen kétségbeesésüknek –, szalvétát terítenek, mellé heverednek (a nőáryosan sovány, elég idős), eligazgatják ruháikat, esznek, isznak, leértékelt

lönchúst, otthon készített bodzaszörpöt, esetleg kiwit, hogy aztán az örök gyász kimértségével s örök ringásában egymás haját és testét simogatni meginduljon a kezek hullámozása... De a jegyzetgálót már előre elfárasztotta amit kiterveltek, a reggeli készülődésnél a legszívesebben kiborította volna a kosarat... A múlt havi áradás ráaásul nagy, csatakos területeket hagyott hátra.

(Ráadásul) kellemetlenkedik a vonatban velük éppen szemben ülő fiatalember is, hiába is gondolja a derék jegyzetgáló, hogy az ember nem komoly tizenhét évesen. A fiatalember egyfolytában beszél – nem engedi azt az ordenáré intimséget kibontakozni a jegyespárban, amely elengedhetetlenül kellenék már ahhoz, hogy feledni tudják a maguk konyhaszagú erotikáját, ami hosszú éveken át nemcsak a bőrükbe, a csontjukba, de a zsigereikbe itta magát. A fiatalember a pragmatizmus filozófiáját ismerteti vázlataiban, miközben az egyik éjszakai bár csillogásáról és forgatagáról mesél, kevéske limonádéről a korsó sörökben... Végül, hogy: „szellemem és indulatom egyaránt arra ösztökéli, hogy a hídnál kiugorjak...” Ebben a pillanatban a jegyzetgáló szóhoz jut (ugyan, mit mondhat?), míg menyasszonya szenderegéséből ébredve föláll, végimsímt a selyem szoknyáján, és a „peronvédé” irányába elindul, kinyitja az ajtót, hátratántorodik, majd előre, s egyszerre a magasba vágja a két karját, a nyitott vagonból kivágódik, a

gyöngécske test az ártérre zuhan. Ül a fiatalember és a jegyzetgáló, hátra-szegett fej, a jegyzetgáló összeszorítja fogait, fölugrik és meghúzza a vészféket, majd kirohan, a szerelvénnyagykot rándul fékezés közben..., és..., mint valami folyómélyi lebegő alaknak megtestesült árnya, száll, lebeg, csattan... A fiatalember üveges tekintettel kutatja fel az egymástól távoleső párt; nézi a lassan átvérző, átszíneződő, gazok között hömpölygő s pördülő testeket, míg nem a jegyzetgáló eléri a vízpartot, a folyó hullámai nem hagyják moccanatlan.

„Megszoktam, hogy mindig főznek rám.” Ismétli meg a fiatalember fennhangon a jegyzetgáló utolsó bizonyuló szavait...

Visszafordulok, mert „látom”, igen, inkább látom már, mintsem hallom, hogy az előbbi mondatot én mondtam. És egyetlen pillanatra az is felülkibennem, hogy ezt az egész jelenetet, ezt a „képsort” mintha már láttam volna. De mikor...? És hol...? Mindegy. Istenem, látod, miből lesz a cserebogár? – kérdezem idiótán magamat, miközben a szót belémfojtva szinte megerőszkolom a széttárt combú leányt. (Ó, mélység, ne hagyj a széllal egyedül! Gyökereznek meg itt a gátoldalban, legyen kicsi késem, és így tovább...) Fohászok. Azután elindulok vissza. A kisvendéglőben sötét van és hűvös. Ismerős, senki.

Julesz Máté

Origón innen

(egy maturandus jegyzetfüzetéből)

kezdem unni a meddő gondolkodást. Egy jó ötlet kelle-ne... Végso elke-seredésem-ben felcsapok egy kinosan vastag lexikont. Percről percre dühödtebben lapozgatók, de mindhiába. Az oldalszámok egyre mérge-szebben vonják össze szem-öldöküket, némelyik egyenesen gyilkos tekintet lövell rám. A hetes és az egyes merészen szegezi nekem a szuronyát, mintha tudnák, hogy teljesen védtelen vagyok velük szemben. A kettes homlokából most egy kis ketteske pattan ki, és máris négyen néznek velem farkasszemet. Rémültem csapom be a könyvet. Egészen az ajtóig hátrálok. Halk koppanás – és a levegő ismét megtelik a tréfás dundi hármások nyugalmával.

Visszatelepedek az íróasztal mellé, és előveszem a félbehagyott számtanpéldát. De mintha minden megváltozott volna: az algoritmus gyorsabb ütemben pereg, a kis háromszögnyájasan mosolyog rám, s régi ismerősként üdvözlök a grafitcsonkok. Újult erővel fogok a feladathoz.

A lelkesedés azonban nem tart sokáig. Tollam szára hamarosan megfeneklik a tintatartó vastag üvegmedencéjében, s reménytelenül merednek rám a furcsa térbeli alakzatok. Né-

hány villanással elszállt minden kősa ötletem. A három, pirossal, sárgával és zölddel kihúzott vonal csüggeden szemléli lassú szenvedésemet, mintha azt mondanák: „Ezen már senki sem segíthet!” Én is azt hiszem.

Ahogy így tétován bámulom e különös, számomra megfajthetetlen titkokat rejtő síkidomot, az egyik csúcspont mögött egy fehérre meszelt falú parasztházikót vélek felfedezni. Kéményből karikára száll a bent fővő sonka füstje. Szinte a számban érzem a húsvéti ízeket: a keménytojást, a húsos levélű póréhagymát, a finomra darált kolbászt, no meg a mindezeket belengő, nélkülözhetetlen tormaillatot. Az asztalnál ül az egész rokonság, az éhes gyerekszájak – teljes a létszám. Kivéve a házigazdát, aki még csak most ballag át az udvaron, üdvözlí a vendégeket, és kóstolóra invitálja őket. Odabenn mindenki önkínzó mozdulatlansággal méricskéli, honnan éri majd el gyorsabban a kiválasztott falatot. Élesre fent kések és kihegyezett villák hadserege indul meg egy varázsűtésre. Egy csámcsanatnyi pillanat alatt szédületes csatatérre válnak a tálak. A mérleg: négy kupacnyi lerágott csont, tizennyolc dagadó potroh és egy-két, még

kényszermozgást végző ádámcsutka.

A másik csúcs felől riadt kis szempár pislog felém. Aztán előbukkan a szürke bundácska gazdája is. Egy patkány hempergőzik az útszéli árok sarában. Testéhez tapadnak az elhajított dohányzacskók, a barnás-vörösre rothadt falevelek s a kifacsart konzervdobozok tartalma. Amilyen hirtelen bűt elő, olyan gyorsan tűnik is el újra egy néhai gázcső rejtékében.

A harmadik szármetszet szegénylősen kerül engem. Sokáig csak egy idomtalan fehér folt hullámozik föl-le, majd előbukkan a sikátor torkából a szárítókötelek mögött megbúvó városka. Trapéz sapkájú házikói a távolból a tengerbe buknak. Szardíniás szákos sánca őrzi az öböl bejáratát. Még csendes a víz, még szelíden fodroz, de most hirtelen átcsap fölöttem egy jeges hullám – és felébredek.

Későre jár már. A matekpélda összekuszálva hever előttem, s unalmamban körzöm hegyére szúrom a fecnit. Körbepörgetem a lámpabura fölött: először lassan, aztán mind gyorsabban és gyorsabban. Végül tarka masszává mosódnak össze a színes vonalak. Egy hajszálvékony csik úszik el a szemgolyóm előtt. Utánakapok. Közben elengedem a papírszeletet, ami perdül még egy utolsót, majd megáll. Két összehárodó félkörív ásit rám a lap fehérjéről.

Másnapra persze elfelejtette a huncut háromszöget, a körzöt, a meséset, a valót.